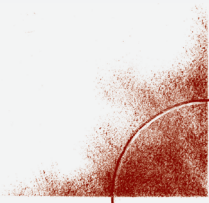

Tonko Maroević

DOAJEN S POKRIĆEM TERENA

Tihomil Stahuljak (1918.-2007.)

Napustio nas je doajen struke, posljednji u nizu iz one velike generacije povjesničara umjetnosti, naših učitelja i znanstvenika bitno zaoкупljenih tumačenjem i čuvanjem domaće baštine. Premda je pisani dio opusa Tihomila Stahuljaka relativno skroman, a nastavna djelatnost pretežno usmjerena na specijalističku dionicu (zaštita spomenika, muzeologija, umjetnost baroka), njegov udio u formiranju novih naraštaja nije bio malen. Kao izraziti empiričar i najbolji poznavatelj sjevernohrvatskih regija (Zagorja, Pokuplja, Posavine) na terenskom je radu i ekskurzijama uvodio studente u specifičnosti i bogatstvo lokalne građe, pa mu mnogi ostaju zahvalni za teme i problematiku svojih seminarskih radnji, magisterija i doktorata.

Formiran na zagrebačkoj katedri povijesti umjetnosti i kulture koju je vodio prof. Artur Schneider, čitavoga je radnog vijeka ostao vjeran iskustvima i podukama "bečke škole", posebno Dvořaka i Riegla, a naročito s obzirom na teoriju zaštite spomenika. Nakon diplome, 1942. godine, zapošljava se u Konzervatorskom zavodu Hrvatske (pod vodstvom Ljube Karamana), gdje ostaje sve do 1956. godine, a u međuvremenu honorarno predaje i na Filozofskom fakultetu, na koji 1956. definitivno prelazi i

ostaje ondje do umirovljenja kao stručni suradnik i predavač. Razdoblje konzervatorske prakse bilo je naročito plodno po novim spoznajama, a rezultate je zatim prenosio na učenike i suradnike, upozoravajući ih na prethodno zanemarivane vrijednosti poput drvenih posavskih crkvice, skromnih seoskih oltara, namještaja zagorskih kurija, pećnjaka plemićkih dvoraca itd.

S obzirom na znatniju pedagošku negoli spisateljsku djelatnost Tihomila Stahuljaka, profesor Ivančević s razlogom je govorio o "usmenoj školi", "oralnoj tradiciji prenošenja znanja" zagrebačke povijesti umjetnosti. Prisjećajući se brojnih radnih kontakata i terenskih susreta Radovan Ivančević posebno je rado spominjao nekonvencionalnost i otvorenost Stahuljakovu, činjenicu da je iza neosporne građanske fasade i prividnog tradicionalizma stajao čovjek zainteresiran za suvremenost, za moderno, za razne manifestacije svakodnevnosti i življenja. Uostalom, nije li velika kolekcija igračaka što ju je pokojnik ostavio Muzeju grada Zagreba lijep dokaz proširenja uskih stručnih područja i obzira, pa i spomen (da ne kažemo spomenik) na jednu posebnu osjetljivost?

Od nevelika broja Stahuljakovih publiciranih tekstova (jer rukopisa je moralo biti znatno više) posebno pristrano pamtim nekoliko riječi uvoda u monografiji slikara Karasa (1958.) iz pera Anke Bulat-Simić. Želeći se svojim izrazom empatijski približiti motivu razmatranja, to jest stilski i leksički evocirati dah prošlosti, kao da je formulirao iznimno zahtjevnu poetiku interpretacije i pisanja, kojoj i nije lako udovoljiti. Stoga je određen broj svojih tiskanih priloga posvetio upravo edukaciji, odnosno svojim značajnim učiteljima (Schneideru, Karamanu), a daleko najopsežniji znanstveni rezultat predstavlja studija o Gjuri Szabi, cjelovita knjiga o prethodniku ("djelo jednog života") kojom je, u podmakloj životnoj dobi, 1995. zaokružio svoj stručni rad.

Nećemo propustiti spomenuti ni njegov prinos revalorizaciji historicističke arhitekture (Bollé, Ćiril Metod Iveković), kao i muzeološke intervencije (Požega, Klanjec), a možda je poseban dokaz latentnih potencijala i potisnutih kreativnih afiniteta prilog o Adolfu Loosu, pisan na njemačkom jeziku i nepretenciozno, ležerno naslovljen '*Brbljanje o arhitektu...*'. U svakom slučaju izgubili smo iznimno motiviranog i strogo znanstveno formiranog stručnjaka, dobrog nastavnika i rijetkog poznavaoca našeg kulturnog nasljeđa, čovjeka koji je znao svoju ljubav za domaće domete i krajeve povezati s visokim europskim (dominantno: srednjoeuropskim) kriterijima.